

КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
з питань прав людини, деокупації та реінтеграції
тимчасово окупованих територій України,
національних меншин і міжнародних відносин

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

До реєстр. № 11093 від 19.03.2024

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнародних відносин (далі – Комітет) на своєму засіданні, проведеному 9 квітня 2024 року (протокол № 103), розглянув проект Закону України про внесення змін до статті 11 Закону України “Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин”, реєстр. № 11093 від 19.03.2024, поданий Кабінетом Міністрів України (далі – законопроект).

Відповідно до пояснювальної записки проект Закону спрямований на врегулювання діяльності державних органів у частині виконання пошукових робіт, повноважень щодо здійснення репатріації тіл (останків) та здійснення переговорів з гуманітарними місіями, громадськими об’єднаннями та фізичними особами, які провадять діяльність та/або перебувають на тимчасово окупованих територіях України, з метою розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

Для досягнення поставленої цілі законопроектом пропонується внести зміни до статті 11 Закону України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин» (далі – Закон), відповідно до яких:

- замість Об’єднаного оперативного штабу Збройних Сил України повноваження щодо погодження утворення пошукових груп (гуманітарних місій), передбачених Законом, покладаються на Генеральний штаб Збройних Сил України;

- на період дії воєнного стану та протягом одного року з дня його припинення або скасування, повноваження Уповноваженого з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин (далі – Уповноважений), щодо утворення та координації роботи пошукових груп (гуманітарних місій), передбачених Законом, а також щодо ведення переговорів з гуманітарними місіями, громадськими об’єднаннями та фізичними особами, які провадять діяльність та/або перебувають на тимчасово окупованих територіях України, з метою розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, здійснюються органами, визначеними Кабінетом Міністрів України.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України (далі – ГНЕУ) висловлює до законопроекту зауваження. Зокрема вказує, що

запропонована у проекті Закону нова частина друга статті 11 Закону за своєю суттю є нормою тимчасової дії, що розрахована не на постійне застосування, а на застосування протягом певного часу (*на період воєнного стану та протягом одного року з дня його припинення або скасування, причому йдеться про період здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації*). У зв'язку з цим звертається увага, що відповідно до ustalених правил законодавчої техніки такі зміни повинні викладатися у перехідних положеннях Закону. Також ГНЕУ зазначає, що потребує перегляду строк набрання чинності Законом, проект якого розглядається.

Міністерство фінансів України, в межах своєї компетенції, не має зауважень до законопроекту.

Під час обговорення на засіданні Комітету законопроект не був підтриманий Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини.

Народні депутати України – члени Комітету звернули увагу на наступне. Кабінет Міністрів України 2 вересня 2023 року прийняв постанову «Питання визначення повноважень деяких органів у сфері дотримання норм міжнародного гуманітарного права на всій території України» № 975, пунктом 2 якої передбачено, що на період воєнного стану та протягом одного року з дня його припинення або скасування:

повноваження, визначені підпунктом 8 частини першої статті 11 Закону України “Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин”, здійснює Центральне управління цивільно-військового співробітництва Генерального штабу Збройних Сил;

повноваження, визначені підпунктом 9 частини першої статті 11 Закону України “Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин”, здійснює Координаційний штаб з питань поводження з військовополоненими.

Пунктом 4 зазначеної постанови Міністерству оборони України разом з Міністерством внутрішніх справ України було дано доручення *забезпечити розроблення та внесення на розгляд Кабінету Міністрів України проекту Закону України про внесення змін до статті 11 Закону України “Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин”.*

Враховуючи зазначене, Кабінет Міністрів України, фактично, своїм підзаконним нормативно-правовим актом спочатку наділив певні державні органи повноваженнями, які суперечать нормам Закону, і тільки після цього запропонував внести відповідні зміни до самого Закону як до акту вищої юридичної сили.

При цьому, обґрунтування необхідності прийняття законопроекту зводиться до того, що зазначені у проекті Закону механізми вже працюють у відповідний спосіб на підставі постанови Уряду. Однак таке мотивування не отримало належної підтримки членів Комітету.

За наслідками обговорення законопроекту Комітет ухвалив наступне рішення:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до статті 11 Закону України “Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин”, реєстр. № 11093 від 19.03.2024, поданий Кабінетом Міністрів України, включити до порядку денного одинадцятої сесії Верховної Ради України дев’ятого скликання та за наслідками розгляду в першому читанні повернути суб’єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

2. Під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України співдоповідачем з цього питання визначити народного депутата України - голову Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин Задорожного Андрія Вікторовича.

Голова Комітету

А. ЗАДОРЖНИЙ

